

WYSTĄPIENIE INAUGURACYJNE J.M. REKTORA POLSKIEGO UNIWERSYTETU NA
OBCZYŹNIE W LONDYNIE PROF. DR. INŻ. TOMASZA KAŻMIERSKIEGO W ROKU
AKADEMICKIM 2017/2018

Drodzy pracownicy Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie!

Drodzy Studenci!

Drodzy Goście!

Inauguracja roku akademickiego to przede wszystkim święto studentów, którzy tego dnia śpiewają: *“Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus”* (*Radujmy się więc, póki jesteśmy młodzi*). Tak, radujmy się! Istota pracy akademickiej, jaką jest poszukiwanie prawdy, zdobywanie wiedzy i dzielenie się nią z innymi, to przecież wielka radość i wielka, twórcza przygoda.

Szanowni Państwo!

Zaczynamy kolejny, 68. rok akademicki Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie. Zanim krótko przedstawię zarys planów naszej uczelni na nadchodzący rok, chciałbym zwrócić uwagę na unikalny charakter PUNO i jego obecny status prawny.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie utworzył PUNO w roku 1949, co – wraz z powołaniem do życia 10 lat wcześniej protoplasty PUNO, Uniwersytetu Polskiego Zagranicą w Paryżu pod koniec 1939 roku - zapewniło ciągłość wolnego i autonomicznego polskiego szkolnictwa wyższego.

W czasie Drugiej Wojny Światowej okupacyjne władze niemieckie zakazały funkcjonowania instytucji naukowych i kulturalnych w Polsce dokonując przy tym eksterminacji znacznej części kadry profesorskiej i naukowej. Z kolei władze komunistyczne, które nielegalnie objęły w Polsce rządy w 1944 roku, pozbawiły polskie uczelnie wyższe autonomii i podporządkowały je rządowej kontroli administracyjnej. Pielęgnowana w Polsce od setek lat wolność akademicka została zastąpiona zniewoleniem ideologicznym i izolacją polskich uczelni od wolnego świata.

Świeca akademickiej wolności, która w 1918 roku zapłonęła w Polsce po 123 latach zaborów ponownie, zgasłaby całkowicie, gdyby nie PUNO, jedyny wolny polski uniwersytet w czasach Drugiej Wojny Światowej i w czasach PRL.

Tamten okres działalności PUNO pięknie podsumował w swym sprawozdaniu za rok akademicki 1994/95 szósty rektor naszej uczelni, profesor Jan Drewnowski, wilnianin, przed wojną docent Szkoły Głównej Handlowej, w czasie wojny żołnierz Kampanii Wrześniowej, a po wojnie profesor London School of Economics:

„Istnienie PUNO dało możliwość kończenia przerwanych studiów żołnierzom rozwiązanych Polskich Sił Zbrojnych, a także wysiedleńcom i uchodźcom, którzy po wojnie znaleźli się na Zachodzie, a potem napływali tam kolejnymi falami: 1956, 1968 i 1980. Ten etap historii PUNO dobiegł końca. Odzyskanie przez Polskę niepodległości stworzyło nową sytuację: położyło koniec konfrontacji i otworzyło drogę do jak najbliższej współpracy z życiem akademickim w Polsce.”

Ta bliska współpraca trwa, rozwija się i ma ważną dla nas podstawę prawną.

Niedawno, 4 października br. w Sejmie miała miejsce uroczystość udostępnienia aktów normatywnych II Rzeczypospolitej opublikowanych w latach 1918 – 1990 w systemach informatycznych prowadzonych przez Kancelarię Sejmu i Rządowe Centrum Legislacji. Przy tej okazji marszałek Sejmu pan Marek Kuchciński przypomniał uchwałę Senatu Rzeczypospolitej z 16 kwietnia 1998 r. o potwierdzeniu ciągłości prawnej między II i III Rzeczpospolitą.

Uchwała Senatu o ciągłości prawnej Rzeczypospolitej jest dla Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie niezwykle doniosła. Wynika z niej, że dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 grudnia 1952 r. o nadaniu pełni praw państwowych szkół akademickich Polskiemu Uniwersytetowi na Obczyźnie pozostaje w mocy i stanowi część obecnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej.

Jest to ważna wiadomość przede wszystkim dla wielotysięcznych rzesz mieszkającej na Wyspach Brytyjskich polskiej młodzieży, która szuka możliwości kształcenia się i zdobywania kwalifikacji na wszystkich poziomach, także na poziomie wyższym.

W Auli Głównej Politechniki Warszawskiej, mojej Almae Matris, widnieje tablica z następującymi słowami Jana Zamoyskiego, fundatora Akademii Zamoyskiej założonej w 1594 roku:

“Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”

To znane motto od stuleci inspiruje polskich nauczycieli, w tym oczywiście nauczycieli akademickich. Wiemy, że wielu mieszkających w Anglii Polaków chce wrócić do Polski. Nie wolno nam zaniechać starań tworzenia tym ludziom możliwości zdobywania polskiego wykształcenia, bo tego wymaga od nas odpowiedzialność za przyszłość naszej Ojczyzny.

Na szczęście, dobrze widoczna dobra wola wszystkich zainteresowanych stron, umożliwia nam rozwijanie różnych form współpracy z krajowymi uczelniami i z polskimi władzami. Entuzjazm, zaangażowanie i dobrą wolę już mamy. Nie mamy środków finansowych, ale będziemy o nie mocno zabiegać. Podstawą do tych zabiegów jest posiadanie przez PUNO statusu państwowej uczelni akademickiej w świetle prawa Rzeczypospolitej.

Współpraca naukowo-badawcza i dydaktyczna między PUNO a krajowymi szkołami akademickimi jest dla nas przeogromnie ważna. Jesteśmy wdzięczni za wsparcie, jakie od nich otrzymujemy i za ich gotowość do wspólnego z nami działania. Wymienię spośród współpracujących z nami krajowych uczelni Uniwersytet Jagielloński, który jest najstarszym polskim uniwersytetem, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, Politechnikę Wrocławską oraz Politechnikę Warszawską, nastarszą polską uczelnię techniczną, z którą obecnie nawiązujemy kontakty.

Musimy wszyscy dołożyć wszelkich wysiłków, by związki między PUNO i krajowymi uczelniami utrzymywać i pogłębiać. Głównie wyzwanie, jaki stoi przed PUNO, to otwieranie nowych możliwości zdobywania wykształcenia w języku ojczystym, tak potrzebnego ogromnej, wielosetysięcznej rzeszy młodych Polaków, którzy osiedlili się na Wyspach Brytyjskich. Musimy tej młodzieży pomóc rozwijać swe talenty, by mogła pracować dla dobra i pomyślności Rzeczypospolitej.

Temu wyzwaniu nie będziemy mogli sprostać bez wsparcia środowisk akademickich polskich uczelni wyższych.

Szanowni Państwo!

Zaczyna się nowy rok akademicki i nowa kadencja z nowym, dziesiątym już w historii PUNO rektorem i nowymi prorektorami. Przy tej okazji chciałbym bardzo nisko pokłonić się poprzedniej pani rektor, profesor Halinie Taborskiej oraz prorektorowi w minionej

kadencji profesorowi Stefanowi Stańczykowi. Ciężko pracowaliście przez wiele lat dla dobra PUNO, wytyczyliście wyraźną drogę, zostawiliście ślad, którym możemy za wami podążać i nadal wspomagacie PUNO. Dzięki waszej pracy, PUNO wciąż stanowi wiodący ośrodek polskiej myśli intelektualnej poza granicami Kraju. Składam wam za to serdeczne podziękowanie.

Chciałbym teraz krótko przedstawić niektóre tylko plany zakładów PUNO na najbliższy rok akademicki. Plany te, jak na nasze możliwości, należy uznać za bardzo ambitne.

W Instytucie Nauk Społecznych Zakład Psychologii Stosowanej i Zakład Nauk o Zdrowiu będą oferować różne kierunki studiów podyplomowych, w tym nowe kierunki, na przykład Psychodietetyka czy Zarządzanie Opieką nad Ludźmi Starszymi, o łącznej ilości prawie 2000 godzin dydaktycznych. Zakłady Instytutu Nauk Społecznych będą organizować warsztaty otwarte oraz realizować projekty naukowe i badania porównawcze z dziedziny zdrowia Polaków zamieszkałych w kraju i w Wielkiej Brytanii oraz badania nad emigracją. W badania te będą włączeni studenci Seminarium Doktoranckiego w Instytucie Nauk Społecznych. Wyniki badań będą publikowane sukcesywnie w periodykach naukowych.

W Instytucie Kultury Europejskiej Zakład Kultur Mniejszości Narodowych będzie kontynuował swe projekty badawcze, w tym projekt o wielokulturowości miast europejskich na przykładzie Londynu oraz projekt o emigracji z Polski i krajów Europy Wschodniej do Wielkiej Brytanii w ostatnich 14 latach. Zakład Kultur Mniejszości Narodowych rozpocznie w nadchodzącym roku nowe badania nad emigracją społeczności żydowskiej z terenów dawnej Rzeczypospolitej do Wielkiej Brytanii w latach 1864 - 1939 oraz przygotuje monografię o szwajcarskiej demokracji bezpośredniej do publikacji przez Polsko-Amerykańską Fundację Edukacji i Rozwoju Ekonomicznego. Mam nadzieję, że ta monografia pomoże nam w rozpoczęciu procesu uczestniczenia PUNO w ogólnonarodowej debacie na temat reform konstytucyjnych Rzeczypospolitej.

Zakład Współczesnej Kultury Brytyjskiej będzie współorganizował wraz z Zakładami Instytutu Nauk Technicznych VIII Konferencję Kwietniową PUNO *“Wkład architektów pochodzenia polskiego do architektury brytyjskiej i planowania przestrzennego po 1945. Roku”*. W Zakładzie zostanie wydana książka *“Sztuka w miejscach śmierci – europejskie monumenty dla cywilnych ofiar hitleryzmu po 1945 roku”* oraz rozpoczną się prace nad

kolejnymi książkami. Zakład Współczesnej Kultury Brytyjskiej organizuje konferencję naukową poświęconą Brexitowi, która jest zaplanowana na 16 grudnia br.

Ważnym projektem badawczym Instytutu Nauk Społecznych jest finansowany przez Komisję Europejską 4-letni projekt *“Technologie obrazowania w komunikacji, sztuce i naukach społecznych* (w skrócie: TICASS), w którym obok PUNO uczestniczą uczelnie z Polski, Czech, Włoch oraz Republiki Południowej Afryki. Program TICASS przewiduje szereg wydarzeń naukowych, w tym konferencje, wystawy, warsztaty, oraz publikacje naukowe z wyników badań.

Wydział Nauk Humanistycznych PUNO reaktywował niedawno Zakład Biografistyki Polonijnej, który w przeszłości działał jako samodzielny zakład PUNO we Francji, a obecnie kontynuuje swoją działalność w ramach Wydziału Nauk Humanistycznych. Zakład Biografistyki Polonijnej prowadzi obszerną działalność naukowo-badawczą, a w tym roku akademickim współuczestniczy w organizacji XVI Międzynarodowego Sympozjum Biografistyki Polonijnej w Warszawie, gdzie pracownicy naukowci PUNO wygłoszą swoje referaty. Zakład Dydaktyki Polonijnej w Wydziale Nauk Humanistycznych będzie prowadził w nadchodzącym roku kolejną, piątą edycję studiów podyplomowych *“Nauczanie języka i kultury polskiej poza Polską”* umożliwiając w ten sposób nauczycielom języka polskiego pracującym w Wielkiej Brytanii podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

W Instytucie Nauk Technicznych Zakład Technik Komputerowych, przy współpracy z Instytutem Nauk Społecznych i projektem Unii Europejskiej TICASS utworzy nowe laboratorium komputerowe w PUNO, które będzie służyło wszystkim Zakładom. Zakład Badawczo Projektowy Budownictwa pracuje, wspólnie z Politechniką Wrocławską i innymi partnerami, nad wnioskiem do programu Unii Europejskiej Horizon 2020 o finansowanie.

Zakład Historii Techniki weźmie udział, wraz z innymi zakładami PUNO, w organizacji już wspomnianej przeze mnie VIII Konferencji Kwietniowej PUNO.

Instytut Nauk Technicznych podejmie w nadchodzącym roku współpracę z Federacją Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych w Warszawie. Instytut będzie też zabiegał o zawieranie umów międzyuczelnianych z uczelniami technicznymi w Polsce, w celu

otwarcia drogi mieszkającym na Wyspach Brytyjskich Polakom do podejmowania studiów zaocznych na kierunkach technicznych, głównie w dziedzinie informatyki.

Nadchodzący rok akademicki to także szereg projektów związanych z upamiętnieniem stulecia odzyskania niepodległości w 1918 roku. PUNO, jako polski uniwersytet działający na emigracji, będzie w nadchodzącym roku prowadził badania naukowe dotyczące roli emigracji w odzyskaniu niepodległości, zorganizuje na ten temat konferencję naukową, wykłady otwarte i opublikuje wydanie specjalne Zeszytów Naukowych PUNO.

Szanowni Państwo!

Na koniec chciałbym podziękować całej społeczności akademickiej Uczelni za waszą bezinteresowną pracę, zaangażowanie i entuzjazm. Pozdrawiam was serdecznie i kłaniam wam się nisko. Dziękuję też licznym przyjaciołom, współpracownikom i sponsorom Uczelni. Zarówno tym, którzy są tu dziś pośród nas, jak i tym nieobecny, rozsianym po całym świecie.

Z głębokim szacunkiem kłaniam się seniorom Uczelni. Oddaliście uczelni i całej społeczności polonijnej wiele lat swojego życia, służąc PUNO swoją pracą, wiedzą i swoimi talentami.

Pragnę zwrócić się do studentów i doktorantów. Z radością was pozdrawiam. Jestem dumny, że mogę być wśród was, podziwiać waszą pracę, waszą chęć zdobywania wiedzy, wasze wyniki naukowe i wasze zaangażowanie we wszystkie sprawy PUNO. Zaczynając od małych rzeczy, myślcie o wielkich. Zdobywając tu, na obczyźnie, nowe umiejętności, pracujecie dla pożytku Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, która jest naszym wspólnym dobrem. Nigdy nie ustawajcie w pokonywaniu trudności. Mierzcie wysoko. Życzę Wam, żeby wasze najbardziej ambitne plany się spełniły.

Dziękuję wszystkim Państwu za uwagę.